ئەرکی زانکۆ چییە؟.. نوسینی: محەمەد سەران

لەهەموو جیهاندا زانکۆ کایەکی گرنگی کۆمەڵگایە. سەنگ و تایبەتمەندیەکی جیاوازی هەیە لەلای خوێندکاران. بەڵام لەکوردستان هاوکێشەکە پێچەوانە بووەتەوە. نامەوێ ڕەشبینانە سەیری هیچ لایەنێکی ژیان بکەم. بەڵام لەچاو ژمارەی دانیشتوان و کەمی جوگرافیمان ژمارەیەکی یەکجار زۆری زانکۆمان هەیە (ئەهلی ، حکومی). هەندێکیان دانپێدانانی وەرنەگرتووە لەلایەن وەزارەتی خوێندنی باڵای عێراقەوە. ئەمەش وای کردووە کە ئەرکی زانکۆ تەنیا بەخشینەوەی بڕوانامە بێت.
هەر بۆیە زانکۆ شوێنێک نەبێت بۆ بەخشینەوەی زانست و ناسینی کەسانی شارەزا، بەڵکو ئێستا کافێ و باخچەکانی زانکۆ خوێندکاری زیاتری تێدایە وەک لە پۆل و کلاسەکان. گەیشتووە بەحاڵێک کە کەسە شارەزاکانیش بێ ئومێد بوونە. نووسەری ناسراو (شێرزاد حەسەن) ڕۆژێک پێی وتم : ئەگەر دەتەوێ خۆت پەروەردە بکەی، لەزانکۆوە فێری نابیت! تەنیا بخوێنەوە.

ئەگەر سەیری مێژوو بکەین لەزۆر کاتدا خوێندکارانی زانکۆ خاڵی یەکلاکەرەوە بوونە. باشترین نموونەش شۆڕشی فەڕەنسایە. خوێندکارانی زانکۆ ڕۆڵێکی گرنگیان بینی لەهەڵگیرسانی شۆڕشەکە و بووبە هۆی نوێ بوونەوەی فەڕەنسا.
بەڵام لەکوردستاندا هەموو شتێک هەیە لەزانکۆ جگە لەزانست. ئەوەی هەیە خێزانی خوێندکار و خوێندکار خۆی تەنیا هەوڵ دەدەن بچنە بەشی پزیشکی. ئەگەریش بەدەستی نەهێنن خۆیان بەشکشت خواردوو لەقەڵەم دەدەن. ئایا بەڕاستی بەشە پزیشکییەکان ئەوەندە گرنگن کە خوێندکار بێ ئومێد بکات؟
بێگومان نەخێر، چونکە چەندین نموونەیی کەسی سەرکەوتوو هەیە کە قوتابخانەیان نەخوێندووە بەڵام ناویان لەکەسە گەورەکانی مێژوودایە. یەکێک لەوانە جوبران خەلیل جەبوبران، شکسپیر، ئەدیسۆن.

ئایا چی وای کردووە کە بەشە پزیشکییەکان گرنگ بن؟

هەموو دونیا لەخەمی سەرمایەداریدایە. بەڕای منیش سیستەمی سەرمایەداری ڕۆڵێکی گرنگی هەیە لەوەی کە بەشە پزیشکییەکان خوێندکاری زیاتری بۆ بڕوات. هەڵبەت نامەوێ لەئاستی هیچ بەشێک کەم

بکەمەوە. بەڵام خەڵکێکی هەکجار زۆر خۆی بەو بەشانەوە خەریک کردووە کە پزیشکین. من ئەم قسەیە دەڵێم لەوانەیە گونجاو نەبێت. بەڵام ئەمە کۆمەڵگایەکی نەخۆش ، برسی و دەست بەتاڵین!
لەبەر ئەوەی بەشە پزیشکییەکانی ڕەواجی لەهەموو بەشەکانی تر زیاترە، چێشخانەکانمان هەمیشە پڕن لەخەڵک و هەموو گەنجەکان لەکافتریاکان دانیشتوون.
بە نووسینی ئەم وتارە سەیری بەشی چەند زانکۆیەکی جیهانیم کرد. یەکێک لەو زانکۆ جیهانیانە ئۆکسفۆرد بوو کە تەنیا یەک بەشی پزیشکی تێدا بوو. بەڵکو لەجێگەی ئەوان بەشی فەلسەفە، گەردوونناسی، ئەدەب، مێژوو، ئابووری و یاسا هەبوون. لەرەدا ئەوەمان بۆ دەردەکەوێت کە کۆمەڵگا پێگەیشتووەکان لەخەمی بیرکردنەوە و پێگەیاندنی تاکی هۆشیاردان، نەوەک پڕکردنی گیرفان. هەر ئەوانیش هەلێکی لەباشیان بۆ گونجاندون هەتاوەکو کاریان دەست بکەوێت.
لەگەڵ ئەوەشدا لەرێ زانکۆ ناحکومیەکان هەکارێکن کە ئەگەر لەکاتێکدا خوێندکار نمرەیی پێویستی نەبێت ئەوا دەتوانن بە بڕێ پارەیەک دەتوانن لەهەر بەشێک بیانەوێ بخوێنن. ئەمەش وای کردووە کەسانی نەشارەزا بێنە نێو کۆمەڵگاوە و تەنیا خوێندکار بەڕێ بکەن و تەنیا بیر لە پڕ کردنی گیرفانی خۆیان بکەنەوە.

چارەسەریش لەئێستادا قورسە چونکە ئەمە بەگشتی کەوتوینەتە نێو گێژاوێکی قوڵەوە. لەبەر ئەوەی ساڵانێکی زۆرە ئەمجۆرە بیرکردنەوەیە زاڵە بەسەرماندا و کەسانێکی زیاتر هەوڵی بۆ دەدەن. بەڵام ئەگەر هەوڵ بدرێت. ئەوا دەکرێت چارەسەری درێژخایەنی بۆ دابنرێ. ئەمەش بەخێزان و مامۆستاکان دەکرێت کە دەبێ ئەو بیرکردنەوەیان لێ بسەنینەوە و منداڵ بەشێوەیەک گەورە بکەین کە دوای خەونەکانی خۆی بکەوێت نەوەک ئەو کارەی کە ئێمە دەمانەوێ و نابێ بیکەین بە قوربانی بیرکردنەوەی چواردەور.